

HODNOTÍME OBRANU

Konferencia o Strategickom hodnotení obrany SR

BRATISLAVA, 2. jún 2011

ZÁVERY Z KONFERENCIE

STRATEGICKÉ
HODNOTENIE
OBRANY

ORGANIZÁTORI:

Závery z konferencie o Strategickom hodnotení obrany

„Hodnotíme Obranu“

2. jún 2011, Bratislava

Názory vyjadrené v texte sú názormi panelistov a vystupujúcich, a nie sú oficiálnymi názormi organizátorov tohto podujatia – Centra pre európske a severoatlantické vzťahy, Euroatlantického centra a Slovenskej atlantickej komisie, takisto nie je možné považovať obsah tohto textu za oficiálne stanovisko Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Editori: Samuel Arbe, Dušan Fischer

Grafická úprava: Rebecca Murray

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy - CENAA, 2011

Viac informácií nájdete na : www.HodnotimeObranu.sk

Web stránky organizátorov:

CENAA: www.cenaa.org

EAC: www.eac.sk

SAC: www.ata-sac.org

Úvod

Konferencia o Strategickom hodnotení obrany Slovenskej republiky sa konala dňa 2. júna 2011 v historickej budove Národnej rady SR. Cieľom konferencie bolo rozprúdenie diskusie o stave rezortu obrany, o existujúcich možnostiach a povinnostiach, a finančnom zabezpečení rezortu. Organizátori, Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy, Euroatlantické centrum a Slovenská atlantická komisia, sa snažili na konferenciu pritiahnúť širokú odbornú verejnosť a ponúknuť jej pohľad na súčasný stav, ale aj možné vyhliadky do budúcnosti.

Konferenciu slávnostne otvoril minister obrany Ľubomír Galko. Po otvorení nasledovali panelové diskusie, v ktorých vystúpili poslanci, nezávislí odborníci ministerstva obrany a ministerstva zahraničných vecí, ako aj akademici.

V nasledujúcom texte nájdete hlavné myšlienky, ktoré odzneli či už v jednotlivých paneloch alebo v diskusii s auditóriom. Na jeseň 2010 sa začalo strategické hodnotenie obrany Slovenskej republiky, ktoré je štandardným nástrojom hodnotenia obrany v členských krajinách NATO a Európskej únie. Napriek neustálemu kráteniu rozpočtu a kritickému stavu, v akom sa nachádza rezort

obranskej a ozbrojenej sily SR, sa na Slovensku od jeho vzniku takéto hodnotenie zatiaľ nerealizovalo. Bezpečnosť nie je iba otázkou súčasnosti. Netreba zabúdať na to, že bezpečnostná situácia vo svete je veľmi dynamická a podlieha neustálym zmenám. Cieľom konferencie o Strategickom hodnotení obrany bolo zhodnotenie súčasného stavu rezortu, prezentácia čiastkových výsledkov procesu SHO a otvorenie diskusie o zdrojoch, spôsobilostiach a budúcnosti obrany SR. Do procesu Strategického hodnotenia obrany boli zapojení nie len pracovníci rezortu obrany, ale aj širšia odborná verejnosť.

V úvode odznel oficiálny prejav ministra obrany SR, Ľubomíra Galka, ktorým otvoril konferenciu Hodnotíme obranu. Účastníkmi prvého panelu boli: Milan Ježovica, František Šebej, Jozef Batora, Rastislav Káčer a moderátor Vladimír Šnidl. V ďalšom z panelov vystúpili: Róbert Ondrejcsák, Ľubomír Bulík, Martin Fedor, Jaroslav Baška, panel moderoval Andrej Matišák. V programe so slovenským štátnym tajomníkom, Róbertom Ondrejcsákom vystúpil český námestník ministerstva obrany, Jiří Šedivý. V záverečnom paneli, ktorý moderoval Tomáš Valášek, diskutovali Jaroslav Naď, Jarmila Mikušová, Pavol Hladký a Ondrej Matej.

Oficiálne otvorenie konferencie – príhovor ministra obrany Ľubomíra Galka

Vážení účastníci konferencie, vážení hostia, dámy a páni,

dovoľte mi na úvod konferencie v menej svojom, ako aj v mene Ministerstva obrany Slovenskej republiky, poďakovať skupine troch mimovládnych organizácií – Centru pre európske a severoatlantické vzťahy, Euroatlantickému centru a Slovenskej atlantickej komisii – za zorganizovanie tohto jedinečného podujatia.

Veľmi oceňujem, že do procesu strategického hodnotenia obrany sú aktívne zapojené aj mimorezortné subjekty, mimovládny sektor či akademická obec. Je to potvrdením nielen Vášho prirodzeného záujmu o veci verejné, ako prejav zdravej občianskej spoločnosti, ale verím, že je to aj dôsledok novej politiky rezortu obrany založenej na otvorenosti a transparentnosti našej činnosti.

S potešením tiež konštatujem, že obsah, ako aj pestré reprezentatívne zloženie, pre Vás, účastníkov dnešnej konferencie, vytvárajú skvelé podmienky pre výmenu názorov a konštruktívnu diskusiu, ktorá, verím, prispeje k riešeniu aktuálnych otázok bezpečnosti a obrany našej krajiny.

Vážené dámy a páni,

keď som pred necelým rokom nastúpil na ministerstvo obrany, niektorí vznášali pochybnosti o úlohe manažéra v takomto špecifickom rezorte. Priznám sa, že stále mám veľký rešpekt pred problematikou, ktorú zastrešuje táto inštitúcia. Ministerstvo obrany je rezort nesmierne zaujímavý, ale aj zložitý a špecifický. Jeho poslaním je chrániť to najcennejšie pre každého občana, pre každý štát – jeho bezpečnosť. Dovoľte mi pripomenúť, že napĺňanie uvedeného poslania predpokladá u väčšiny príslušníkov rezortu obrany – profesionálnych vojakov Ozbroyených síl Slovenskej republiky – v prípade nutnosti podstúpenie aj tej najvyššej obety – položenie vlastného života. Zároveň, od ich profesionality a zodpovednosti často krátko závisia životy, zdravie a majetok našich občanov.

Áno, je to skutočne tak, výsledky práce našich vojakov, či si to vždy uvedomujeme alebo nie, sa veľa krát dotýkajú našich životných osudov a záujmov, a to spravidla vtedy, keď nám je najťažšie a potrebujeme nezištnú pomoc. Aj preto sú dlhodobo naše ozbrojené sily, a to celkom zaslúžene, na najvyšších priečkach dôvery občanov.

Je preto prirodzené, že dnes, keď ideme riešiť osudovo dôležité veci pre budúcnosť našich ozbrojených síl, sa tu stretáme ľudia rôznych profesií, funkcií a politických názorov, aby sme spoločne hľadali východiská pre rozvoj ozbrojených síl v limitovanom zdrojovom rámci.

Je dôležité, aby sa v čo najširšej výmene názorov pamätalo na to, čo znamenajú pre nás, pre pokojný a bezpečný život našich občanov, pre politikov, ale aj pre medzinárodnú kredibilitu štátu, naše ozbrojené sily. Z tohto uhla pohľadu je potrebné pristupovať k definovaniu priorít a kľúčových úloh pre naše budúce ozbrojené sily, a to spolu s ich stabilným zdrojovým zabezpečením.

Je o mne známe, že kladiem dôraz na efektívne hospodárenie s pridelenými zdrojmi, transparentnosť procesov obstarávania a celkovú otvorenosť rezortu verejnosti. Opatrenia prijaté v tejto oblasti už dnes prinášajú úspory, ale najmä vytvárajú predpoklady pre efektívnosť rezortu v ďalšom období.

Hospodárnosť a zdravý manažment zdrojov považujem za veľmi dôležité. Z manažérskej praxe však viem aj to, že každá organizácia potrebuje pre zmysluplné a efektívne fungovanie správne zadefinovanie nielen svojich krátkodobých, ale aj dlhodobých cieľov a postupu ich dosahovania. Ako život prináša zmeny vonkajších aj vnútorných podmienok, z času na čas je nevyhnutné tieto ciele a postupy posúdiť a nanovo nastaviť. A práve to pre mňa z manažérskeho pohľadu znamená strategické hodnotenie obrany.

Chcem na tomto mieste zdôrazniť, že dôvody, pre

ktoré sme pristúpili k strategickému hodnoteniu obrany, sú zásadné. Ktokoľvek by v roku 2010 prišiel do čela rezortu, z objektívnych príčin by bol nútený prehodnotiť ďalšie smerovanie rezortu bez ohľadu na to, ako by sa tento proces nazval.

No zároveň chcem povedať, že ak má byť toto prehodnotenie účinné, nesmú sa použiť staré metódy. Nemôže ísť len o aktualizáciu doterajšieho prístupu, kedy sa v prakticky uzavretom rezorte vypracoval dlhodobý plán, ktorý vláda schválila, no pri rozdeľovaní zdrojov ho nezohľadňovala, rezort ho neplnil a ani o tom vládu a občanov poriadne neinformoval. Tí vojaci, o ktorých som na začiatku hovoril, si nezaslúžia „kvázi“ riešenie, ktoré nás nikam neposunie.

Ak sa má rezort obrany dostať z kritickej situácie, v ktorej sa ocitol, a to predovšetkým z dlhodobých príčin, ktoré presahujú niekoľko volebných období, ak má skutočne naplňovať svoje poslanie, ak má dosahovať efekty, ktoré sa od neho očakávajú podľa platnej legislatívy a medzinárodných záväzkov, je nevyhnutná zásadná zmena v prístupe k zaručovaní obrany Slovenskej republiky.

Nehovorím tu len o reštrukturalizácii v rezorte obrany. Hovorím o zmene prístupu politikov a občanov k bezpečnosti a obrane štátu, a najmä k vlastným ozbrojeným silám. I v tom je zásadný význam strategického hodnotenia obrany.

Vážené dámy a páni!

Strategické hodnotenie obrany potrebujeme v prvom rade, aby sme poznali pravdu, ktorá nie

je vždy príjemná a môže aj bolieť. Musíme však poznať skutočný stav našej obrany, jeho príčiny a dôsledky, aby sme boli schopní podať pravdivú informáciu tým, ktorí rozhodujú, ale aj občanom, ktorých sa bezpečnosť a obranyschopnosť štátu bezprostredne dotýka, aj keď si to nie vždy uvedomujú.

Chceme hovoriť pravdu nahlas, nie len v kuloároch ministerstva, či cez utajené materiály. Potrebujeme prelomiť uzavretosť rezortu, verejne komunikovať problémy i možné riešenia, ako predpoklad dôvery a podpory zo strany občanov. Nejde tu o nejakú účelovú aktivitu, nechceme kritizovať, ukazovať prstom, obviňovať, ale skôr sa poučiť a spoločne hľadať dlhodobu udržateľnú riešenia.

Strategickým hodnotením obrany usilujeme aj o otvorený dialóg s našimi občanmi a politikmi, ale aj so spojencami a partnermi. Chceme sa radiť, ako ďalej, a tiež ako môžeme byť vzájomnou spoluprácou efektívnejší.

Týmto procesom tiež ľuďom približujeme, aké úlohy a v akých podmienkach ozbrojené sily plnia. Je treba prekonať na Slovensku, zdá sa, rozšírenú ilúziu o bezpečnosti – teda že je trvalá a že je zadarmo.

Snažíme sa preto verejnosti povedať, že Slovensko nie je izolované od kríz a hrozieb súčasného sveta, že tieto prichádzajú rýchlo a nečakane a môžu nás zastihnúť nepripravených a zraniteľných. Snažíme sa povedať aj to, že hoci je bezpečnosť našej krajiny chránená v rámci Severoatlantickej aliancie a Európskej únie, aj my musíme vykonať svoj diel práce v spoločnom úsilí, inak vystavujeme riziku seba i ostatných. A otvorene hovoríme politikom a občanom i to, že dôvera, ktorú prejavujú našej armáde, je fajn, na druhej strane by nemali tak zdržanlivo až nezodpovedne pristupovať k jej potrebám. Jednoducho každú krajinu jej bezpečnosť a obrana niečo stojí, Slovenskú republiku nevynímajúc.

Našli sme v tom zhodu aj s pánom generálnym tajomníkom NATO pri jeho návšteve na Slovensku pred dvomi týždňami, keď vyjadril znepokojenie nad poklesom obranných výdavkov väčšiny európskych štátov a vyzval k naplňaniu prijatých

záväzkov v oblasti investovania do obrany.

Vážení účastníci konferencie, dámy a páni, o strategickom hodnotení už takmer rok vedieme otvorený dialóg s verejnosťou a budeme v tom pokračovať naďalej. Som veľmi rád, že dnes o týchto a mnohých ďalších otázkach budete diskutovať aj v rámci tejto konferencie.

Určite sa pritom nevyhnete základnému problému dlhodobej nerovnováhy medzi úlohami na strane jednej a pridelovanými zdrojmi na strane druhej, v dôsledku ktorej sa Ozbrojené sily Slovenskej republiky ocitli v kritickej situácii. V tejto súvislosti sa vynára otázka, aké následky malo to, že v ostatných rokoch sa dopady ekonomickej krízy na štátny rozpočet najviac zmierňovali na úkor obrany?

Je potrebné si pritom položiť aj zásadnú otázku o tom, kde je tá akceptovateľná, rozumná, objektívna hranica, kedy sú zdrojovo podvyživené a nemodernizované ozbrojené sily ešte funkčným prvkom a kedy už nie?

Ak sa máme dostať k jadrú veci, myslím, že si budete musieť položiť aj otázku, akou prioritou je zabezpečenie obranyschopnosti Slovenskej republiky? Aký je vzťah medzi bezpečnosťou a prosperitou, alebo čím chce Slovensko prispievať k medzinárodnej bezpečnosti a stabilite? A tiež aké ozbrojené sily potrebujeme a aké si môžeme dovoliť? Je celý rad ďalších dôležitých otázok v programe tejto konferencie, na ktoré boli donedávna jednoznačné odpovede. Ale dnes? I keď si to mnohí politici neuvedomujú, situácia je tak vážna, že sa spochybňujú aj také úlohy a spôsobilosti ozbrojených síl, ktoré súvisia so samotnou zvrchovanosťou Slovenskej republiky. Stále verím, že zvíťazí zdravý rozum a štátnický prístup nad čistým ekonomizmom a politikárčením. Nevystavujme atribúty štátnosti lacným diskusiám a instantným riešeniam, ktoré neprinášajú rozumné odpovede, ale znepokojujú našich občanov, demotivujú našich vojakov a zneisťujú našich spojencov.

V rezorte obrany vnímame zložitú ekonomickú situáciu Slovenskej republiky a ohraničené možnosti jej štátneho rozpočtu. Uvítali by sme však, keby sa

záťaž úsilia o znižovanie deficitu verejných financií spravodlivo rozdelila medzi všetky rezorty. My nežiadame viac peňazí, aby vojaci či zamestnanci rezortu mali vyššie platy! Naše úsilie o navýšenie rozpočtu rezortu obrany nie je motivované ničím iným, než zodpovednosťou, s ktorou pristupujeme k poslaniu, o ktorom som hovoril v úvode svojho vystúpenia.

Usilujeme o taký finančný rámec, ktorý umožní Slovenskej republike hrať dôstojnú úlohu v rámci kolektívnej obrany NATO, podieľať sa spravodlivým príspevkom na úsilí medzinárodného spoločenstva v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, jednoducho byť dobrým spojencom a partnerom. Rovnako chceme, aby naše ozbrojené sily boli aj v ďalších rokoch schopné účinne pomáhať občanom v krajnej núdzi, v prípade prírodnej alebo ľudskej činnosťou spôsobenej katastrofy na území Slovenska.

K tomu je však nevyhnutné, dámy a páni, aby ozbrojené sily disponovali kvalitným personálom, aby si udržali vo svojich radoch tých najlepších, aby vojaci vedeli, že pokiaľ budú kvalitne vykonávať svoje úlohy, majú pred sebou dobrú kariéru a primerané sociálne zabezpečenie po skončení náročnej služby.

Rovnako je dôležité, aby existovali podmienky pre postupné prezbrojenie zastaranej techniky mimo rozpočet rezortu obrany prostredníctvom štátnych programov na báze dlhodobého splátkového kalendára. Ide o zdrojovo mimoriadne náročné projekty, ktoré samotný rezort, ľudsky povedané, neutiahne a dovoľm si otvorene povedať, že v celom rozsahu takéto projekty neutiahne ani samotný štát, s tak limitovanými zdrojmi ako má Slovensko. Preto je naším najvlastnejším záujmom, intenzívne hľadať a využívať možnosti vzájomne výhodnej efektívnej mnohonárodnej spolupráce so spojencami a partnermi pri tvorbe a zdieľaní niektorých spôsobilostí.

Pritom cieľom modernizácie nie je, aby sa vojaci vozili na nových autách. Jednoducho musíme akceptovať fakt, že bez adekvátnej výzbroje a techniky sa spôsobilosti armády a jej interoperabilita so spojencami nezvýšia. Naopak, ak nebudeme modernizovať, čaká nás postupná,

ale neodvratná strata aj súčasných obmedzených spôsobilostí.

Modernizovať musíme nielen pre zvýšenie bojového potenciálu jednotiek, ale aj pre adekvátnu osobnú ochranu našich vojakov pri riskovaní ich životov. Ak vysielame našich občanov so zbraňou v ruke obhajovať bezpečnostné záujmy Slovenskej republiky do zahraničných operácií, musíme sa postarať o to, aby boli vybavení tým najlepším, čo im štát môže poskytnúť.

A to je apel najmä na politikov. Historická skúsenosť nás učí, že tam, kde zlyhajú politici, nastupujú vojaci, kde zlyhajú politické opatrenia, nasadzujú sa ozbrojené sily a (žiaľ) zomierajú vojaci, nie politici.

Vážené dámy a páni,

obsahom Vašej konferencie nebude len diskusia o tom, či je bezpečnosť príliš drahá a aký je stav našej armády. Osobne kladiem najväčšie očakávania do diskusie o budúcnosti ozbrojených síl. Ktoré spôsobilosti preferovať, ktoré utliť?

Na ministerstve obrany máme pripravené návrhy alternatívnych riešení. Bude sa o nich hovoriť aj na tejto konferencii. Po ich sfinalizovaní, aj s využitím záverov dnešnej diskusie, ich do konca tohto mesiaca predložíme na rozhodnutie vláde Slovenskej republiky. Ale my nechceme a nebudeme čakať so založenými rukami.

Sme rozhodnutí bez ohľadu nato, akú strategickú voľbu, resp. ktorý model ozbrojených síl vláda SR prijme, realizovať celý súbor opatrení zameraných na racionalizáciu a zefektívnenie činnosti všetkých zložiek rezortu obrany, s cieľom dosiahnuť vysokú hospodárnosť pri nakladaní s pridelenými zdrojmi. Medzi najdôležitejšie bude patriť vytvorenie integrovaného ministerstva obrany, ktoré bude predstavovať funkčné prepojenie činnosti súčasného MO SR a GŠ OS SR. Namiesto súčasných troch operačných veliteľstiev vytvoríme jedno spoločné veliteľstvo.

Samozrejme, budeme pokračovať v racionalizácii všetkých prvkov rezortu obrany a prispôbovať

ich veľkosť objektívnym potrebám obrany štátu a ozbrojených síl. Chcem zdôrazniť, že všetky takto ušetrené prostriedky budú vyčlenené v prospech udržania spôsobilostí ozbrojených síl.

Doba vyžaduje aktivnosť a otvorenosť. Preto mi dovoľte zaželať Vám tvorivú diskusiu. Nemusíme mať na všetko identické názory. I dnes sa možno prejaví rôznorodosť pohľadov z hľadiska odbornej, profesijnej alebo politickej orientácie každého účastníka. Ale táto rôznorodosť by sa mala týkať detailov. Fenomén obrany štátu a podoba ozbrojených síl by v rozumnej spoločnosti, ktorá chce prežiť a prosperovať, mali byť predmetom spoločenského konsenzu.

Želal by som si, aby aj Vaša dnešná diskusia a tie, ktoré prídu v najbližších týždňoch a mesiacoch, vyústili v akési konsenzuálne vnímanie budúcich priorit, úloh a programov rozvoja našich ozbrojených síl.

Chcel by som pri tejto príležitosti verejne vyzvať zástupcov všetkých relevantných politických subjektov, bez ohľadu na politickú orientáciu, poďme sa dohodnúť, ako do budúcnosti zabezpečíme obranu štátu, aké ozbrojené sily bude Slovensko mať.

Nech máme akékoľvek rozpory a nezhody, teraz ide o vyššie hodnoty, ide o národný záujem. Rozvoj obrany a ozbrojených síl potrebuje dlhodobú kontinuitu a zdrojovú stabilitu, a tú im zaručí jedine celospoločenská dohoda.

Odmietnuť túto ponuku dnes je ľahké. Je však dané, že politici prichádzajú a odchádzajú, vlády sa menia, no problémy obrany a ozbrojených síl zostávajú. Možno tí, čo sa dnes vyberú cestou nezáujmu, budú o pár rokov riešiť rovnakú situáciu. A dovedy možno ozbrojené sily nenávratne stratia aj tie posledné kľúčové spôsobilosti. Už dnes je päť minút po dvanástej, nepremeškajme príležitosť!

Začnime v tejto oblasti zblížovať názory, hľadáme spoločne riešenia! Táto konferencia je preto ideálna príležitosť. Želám jej úspešný priebeh a dobré výsledky pre nás všetkých.

Slovensko a bezpečnosť – je bezpečnosť príliš drahá?

Prvý panel konferencie bol venovaný diskusii o bezpečnosti Slovenskej republiky a otázke „je naša bezpečnosť príliš drahá?“. Konferencia Hodnotíme obranu si nedávala za cieľ jednoznačne zodpovedať túto otázku. Snahou bolo rozprúdenie diskusie o tom, ako zaručiť obranu a bezpečnosť Slovenska v ekonomicky a finančne náročnej dobe.

Na úvod panelu odznelo niekoľko konkrétnych bodov, ktoré by nemali byť opomenuté v diskusii o obrane a bezpečnosti.

Zodpovednosť – Slovensko by sa malo správať zodpovedne a pohľad na bezpečnosť vlasti a občanov by nemal byť pohľadom rezortným alebo straníckym. Takúto zodpovednosť nesú politici a predstavitelia Ozbrojených síl SR. Správať sa zodpovedne znamená tiež správať sa dôveryhodne.

Závazky k spojencom – Dnes už nemusíme hovoriť o výhodách členstva v NATO. Členstvo prináša práva, ale aj zodpovednosť. Ak vyžadujeme od našich spojencov, aby dodržiavali článok 5 (o kolektívnej obrane), musíme aj my dodržiavať záväzky.

Zahraničné misie – Slovensko má vojakov v zahraničných misiách a pre Slovensko je to česť mať týchto vojakov. Misie mali zahraničnopolitický význam a majú často aj rôzny charakter. Pri diskusii o zrušení misií by mali byť určené jasné kritéria a jasne zadefinovaný záujem Slovenska. Ak budeme účasť na misiách hodnotiť iba cez financie, bude to neúplný pohľad.

Analýza – na to, aby sme vedeli jasne určiť, kde sa nachádzame a čo si môžeme dovoliť, potrebujeme dobrú analýzu. Dobrá analýza (pozn. SHO má za sebou analytickú fázu) nemusí nevyhnutne znamenať to, že následne uskutočníme dobré kroky. Potrebujeme tiež audit výdavkov, ktorý bude transparentný.

Štrukturálne zmeny – Minister Galko naznačil vo svojom otváracom prejave, že o takýchto

zmenách budeme počuť viac. MO SR potrebuje nevyhnutné zmeny, aby SR mohla dodržiavať svoje záväzky. Z pomedzi krajín V4 máme najvyšší nárast výdavkov na personál (v rokoch 2009-2010 to bolo až 65% z celkových výdavkov na chod rezortu obrany). Preto sú potrebné štrukturálne reformy a ak obrana potrebuje viac finančných prostriedkov, občania musia vedieť, na čo sa vyžívajú. Je potrebná diskusia o vnútornej mobilizácii prostriedkov. Musíme sa pýtať, či sme využili všetky vnútorné zdroje, či je potrebný všetok majetok MO SR alebo by ho mohli využiť aj komerčné subjekty?

Regionálne zrkadlo – Musíme sa na našu obranu pozrieť aj cez čísla regionálneho porovnania. Ak sme v rokoch 2007-2009 boli schopní vynakladať 1,5% HDP na obranu, bolo to viac ako vynakladali Maďari (1,1%) a Česi (1,4%). Otázka zaistovania armády nie je len o „nalievaní“ peňazí do sektoru, ale aj o spôsobe ich využitia. Podľa štátneho tajomníka MZV, Milana Ježovicu, Ozbrojené sily nie sú na kritickej úrovni. Jediná krajina, v ktorej neklesli výdavky na ozbrojené sily v prepočte na jedného obyvateľa, je Poľsko. Ježovica podčiarkol dôležitosť diskusie o hľadaní riešení a ciest, ako zabezpečiť fungujúcu armádu. „Nemali by sme malovať čerta na stenu“, povedal Ježovica a podotkol, že by sme o sebe nemali hovoriť ako o krajine, ktorá si neplní svoje záväzky. „Pooling and sharing“ môže byť odpoveďou. Mali by sme hľadať dohodu s inými krajinami a spoločné aktivity

nás môžu v konečnom dôsledku stáť menej.

Jasné priority – Nesmieme hovoriť o tom, čo sme urobili zle, ale o tom, čo urobiť chceme, čo plánujeme a čo je dôležité pre Slovenskú republiku.

Hovorme o riešeniach – je dôležité, aby sme namiesto diskusie o financiách hovorili o riešeniach.

Obrana je vecou cti – ak Ústava SR hovorí, že obrana je vecou cti, tak potrebujeme aj niečo viac. Potrebujeme, aby OS SR získali späť svoju hrdosť. Tá sa však nevráti iba diskusiou o peniazoch. Ak by sme navýšili rozpočet obrany, nemáme ho navýšiť aj pre iný rezort? Mali by sme hovoriť o tom, kde sme silní a kde to potrebujeme dotiahnuť na tých silnejších. To je cesta, ktorá by nás mala priviesť na cestu k efektívnejšiemu zabezpečeniu našej krajiny.

Následne sa diskusia preniesla na otázku „Čoho by sme sa mali obávať?“ Štát sa ma venovať veciam, ktorým sa nevie venovať efektívnejšie iná sféra. Obrana je jednou z tých vecí. Obrana je elementárna vec, ktorú má štát poskytnúť občanom. Naša obrana je postavená na troch pilieroch – zahraničná politika, efektívne Ozbrojené sily a spravodajská služba. Zahraničná služba je pod rovnakým tlakom ako obrana – rozpočty klesajú. Čoho sa treba obávať? Nesmieme podľahnúť ilúzii, že v Európe nemôže vypuknúť konflikt. Ak podľahneme takejto myšlienke, znamená to, že sme sa nepoučili z histórie. Musíme sa správať, vyzeráť a fungovať ako zodpovedná krajina. Ide tiež o symboly, ktoré musíme zachovať a armáda

je jeden zo symbolov štátnosti a zvrchovanosti.

V EÚ prichádza k dramatickému úbytku sily. Poddimezovaná obrana nie je len záležitosťou Slovenska, aj v iných krajinách sa objavuje podobný trend. Vždy keď sa objaví ekonomický problém, siahne sa na rozpočet obrany. Toto je problém všetkých krajín EÚ. Keď sme sa usilovali o vstup do NATO, splňali sme minimálny záväzok – 2% HDP. Dnes sme na úrovni polovice tohto čísla. Dlhodobý mier otupuje pud sebazáchovy a obranyschopnosti. Ľahko podliehame ilúzií, že nám nič nehrozí.

Avšak, ľudstvo má istú psychickú a sociálnu výbavu, ktorá sa nemení. Je nesprávne si myslieť, že k žiadnej vojne nemôže dôjsť a integrita našich štátov je daná raz a navždy. Nie je to tak. Súčasťou identity štátu je aj armáda, pretože dnes sme produktom historického vývoja a k tomuto vývoju by neprišlo, ak by štáty nemali armádu. Profesionálna armáda je súčasťou našej pociťovanej identity a sebauvedomenia. Ak sa má Slovensko na medzinárodnej scéne správať sebavedomo, musí sa toto sebavedomie o niečo opierať. Nemôžeme z toho vynechať armádu. Štát má mať výkonné ozbrojené sily, na ktoré sa môže spoliehať a môže byť na ne hrdý.

Ak sa rozprávame o cene za obranu, vyvstáva otázka, čo môžeme našej armáde zaplatiť? Čím musíme disponovať, čo vieme zdieľať s našimi spojencami a aké máme ambície? Čo chceme od našich Ozbrojených síl a aké OS budeme mať v budúcnosti? Súvisí to s psychologickou výbavou politických elít. Ak sa elita prebudí a začne premýšľať geopoliticky, tak snád' pocíti istý druh urgentnosti a bude ochotnejšia uvažovať aj o takomto využití verejných prostriedkov, bude pripravená viac investovať (do ozbrojených síl). Skepsa napovedá, že politické elity Európskej únie sa budia príliš neskoro.

Prečo je teda dôležitý proces Strategického hodnotenia obrany? NATO sa nachádza v kríze, ktorý má tri rozmery.

Kríza pravidiel - Nejasnosť článku 5 – čo v prípade kybernetických útokov? Jasným príkladom nepripravenosti bol útok na Estónsko.

Kríza identity – Na čo by malo NATO slúžiť? Máme v aliancii kombináciu krajín, ktoré rôznym spôsobom vnímajú riziká. Rozdielne hrozby pociťuje napríklad Nemecko oproti baltickým štátom. Vyvstáva otázka, čo by vlastne NATO malo robiť?

Kríza zdrojov – Niektoré krajiny NATO znižujú svoje rozpočty na obranu, napríklad Veľká Británia o 8%.

Jednou z ciest riešenia takejto krízy je regionálna bezpečnosť a integrácia. Škandinávské krajiny uvažujú o spoločnej armáde a rozbiehajú bližšiu spoluprácu. V prípade, že bude pokračovať fragmentácia výdavkov na obranu, o 10 rokov budeme mať iba niekoľko krajín, ktoré si budú môcť dovoliť výdavky na obranu. V takom prípade sa budú v Európe vedieť brániť iba Briti, Nemci, Francúzi a Rusi. Práve preto sa škandinávské krajiny rozhodli vydať na cestu spolupráce. Niečo podobné by malo byť možné aj v priestore V4. Zatiaľ však bezpečnostná spolupráca nepostúpila ďalej.

V diskusii o obrane je potrebné hovoriť aj o záväzkoch a ich možnom prehodnotení. Musíme premýšľať nad tým, ako zabezpečiť naše záväzky. Je tiež potrebné zmeniť nastavenie diskusie. Nemali by sme hovoriť o psychologickú bariéru jedného percenta a páde medzi krajiny ako Luxembursko a Rakúsko. Diskusiu treba viesť

pozitívne, čo môžeme dosiahnuť? Prečo sa nám oplatí byť v misiách? Teraz je to skôr negatívne nastavené a hovorí sa iba o tom, čo všetko môžeme stratiť.

Výsledkom diskusie o SHO by malo byť naplnenie našej zodpovednosti. Malo by to vychádzať z toho čo sa nám podarilo a kam budú smerovať peniaze, ktoré teraz vynaložíme na obranu. Ktoré spôsobilosti budeme presadzovať a pestovať? Najprv si musíme ujasniť smerovanie a následne môžeme hovoriť o tom, že akú techniku potrebujeme viac, či menej, aby sme nechodili s deravým košom po vodu.

V roku 2001, keď sa prehodnocoval obranný sektor, objavili sa dobré návrhy, ale neboli nikdy realizované. Udialo sa množstvo dobrých vecí, ale schopnosť plánovať je ešte katastrofálnejšia ako kedykoľvek predtým. Na Slovensku chýba sebavedomá, silná, vzdelaná profesionálna vojenská štruktúra. Bolo by potrebné mať viac generálov, ktorí otvorene povedia, čo si myslia. K tomu potrebujeme kvalitnú, angažovanú odbornosť – vyslúžilých diplomatov a vojakov. Negativistický prístup je zlý, preto hovorme o budovaní konsenzu – to si však vyžaduje zručnosť.

Veľmi dôležitá je komunikačná stratégia – niečo v zmysle amerického „slúžiť a chrániť“ Armáda je dôveryhodná, preto sa nevnímajú jej problémy.

Stav slovenskej armády – kto a ako nás chráni?

Analytický dokument, ktorý je súčasťou Strategického hodnotenia obrany, je otvoreným popisom stavu, v ktorom sa nachádza rezort obrany. Okrem iného reflektuje situáciu po prechode na profesionálne ozbrojené sily, ku ktorému došlo pred 6 rokmi. Ak by sme dnes nič nezmenili, ocitli by sme sa na križovatke. Musíme robiť realistické rozhodnutia. Rozhodnutia musia byť moderné a odvážne. Nedostatok zdrojov tlačí na efektivitu.

navštívil Bratislavu v máji 2011, väčšina politickej reprezentácie Slovenska hovorila o tom, že by nemali klesať rozpočty na obranu. Rasmussen označil dva podstatné prvky v dnešnej obrane – kooperáciu a modernizáciu. Bezpečnosť štátu by mala byť nadrezortnou kategóriou. Progres by mal nastať aj pri spoločnom obstarávaní Ministerstva obrany a Ministerstva vnútra. Slovensko si nemôže dovoliť dve nezávislé letky MO SR aj MV SR.

Keď generálny tajomník NATO, Rasmussen,

Doterajšie priority natoľko zamestnávajú MO

SR, že nestihlo vytvoriť tlak na efektívnosť. Musíme prispievať do spoločnej obrany. Politické vedenie musí dostať jednoznačné návrhy, ako ďalej s našou obranou.

Ministerstvo obrany a Ozbrojené sily SR prešli v minulosti dvomi míľnikmi. V roku 1993 mali OS SR 50.000 vojakov. Slovensko vtedy deklarovalo snahu o vstup do NATO a na základe toho sa rapídne menili počty aj štruktúry. Od januára 2006 máme profesionálnu armádu, ktorá výrazne zvýšila kvalitu našej obrany. Šetrenie by sa malo stať dlhodobým rámcom fungovania a malo by to tak fungovať bez ohľadu na Strategické hodnotenie. Treba dúfať, že nebude potrebné ukrajsť z rezortu obrany pri ďalších vládoch.

Strategické hodnotenie obrany vo svojej prvej fáze identifikovalo niekoľko modelov, podľa ktorých by mohol fungovať rezort obrany v budúcnosti. Jeden z modelov by umožňoval naplňať naše medzinárodné, ale aj domáce záväzky. Takýto model by nám zabezpečil široké spektrum bezpečnosti a úloh, ktoré považujeme za bytostne dôležité.

Vyžadovali by sa štrukturálne zmeny, ale z politického hľadiska by sme boli schopní udržať napĺňanie medzinárodných záväzkov. Toto je ideálny model, ktorého štruktúra by nás stála 1,36% HDP. Takáto verzia nám pomôže udržať tie najdôležitejšie spôsobilosti. Existujú samozrejme aj horšie možnosti. Pri druhej možnosti by bolo nevyhnutné pristúpiť k výraznejším redukciám. Rezort však nemá ambíciu realizovať plošné rušenia, ale skôr hľadať systematické riešenia. Táto verzia počíta s rozpočtom na úrovni 1% HDP pre rezort obrany. Ktorý z modelov je zaujímavejší je politickou otázkou, resp. problémom.

Diskusia o rezorte obrany by mala prebiehať každý rok. Už v rokoch 2000 – 2001 sa predpovedalo, že ak sa neuskutoční zmena, v roku 2010 bude 75% techniky zastaranejšia. Dnes je to tu a vieme, že sme tejto hrozbe neboli schopní čeliť. Strategické hodnotenie obrany by sa nemalo zužovať iba na diskusiu o štruktúre Ozbrojených síl. Naposledy sa menila štruktúra OS SR v roku 2009 a odhad bol taký, že to bude posledná redukcia na dlhšie

obdobie. Potreby a definícia OS SR by sa dali zhrnúť do niekoľkých bodov:

Personál – je pomerne kvalitný. Je nutné zvýšiť akceptáciu vojakov pri rozhodnutiach. Vojak sa dnes vytráca zo spoločenského života. Budú OS symbolom štátnosti alebo ostanú v područí politiky?

Poslanie – čo sa bude ďalej diať s OS SR? Aké bude plánovanie, rozpočtovanie a hodnotenie?

Financie – mal by sa vytvoriť systém stabilného a primeraného financovania. Je potrebné nastaviť dobrý systém obstarávania. Vojak by mal mať kompetenciu vyjadrovať sa a žiadať financie. Generálny štáb OS SR nemá nástroje na kontrolu, tie má iba ministerstvo.

Podpora verejnosti – OS SR majú dôveru v spoločnosti. Je potrebné to udržať.

Pilier štátnosti – štát sa buduje na večnosť. OS SR vždy boli a naďalej by mali byť symbolom štátnosti. Celé medzinárodné spoločenstvo sa pustilo do budovania Afganskej armády a pritom zabúdame na tie naše. Mala by byť garantovaná istá výška prostriedkov.

Otázne zostáva, či je možná politická dohoda o kontinuite. Je samozrejmé, že nie je možné zákonom prikázať kontinuitu. Rovnako je nemožné zaviazat' politikov aby výhradne podporili návrhy rezortu obrany. Je však možné zabezpečiť kontinuitu v oblasti obrany a smerovania, ak sa podarí dosiahnuť konsenzus medzi jednotlivými ministrami obrany. Treba jednoznačne definovať budúce smerovanie, tak ako tomu bolo pred vstupom do NATO. Takto by sa dalo predchádzať možným otrasom v rezorte

Dôležité je tiež pokračovať v projektoch, ktoré bežia dlhodobo. Je podstatná finančná kontinuita, pretože bez tej sa veľmi ťažko v rezorte pracuje a naplňajú sa naše záväzky. Situácia v oblasti modernizácie je kritická. Je otázne, či si vojaci udržia disciplínu, ak drvivá väčšina ich techniky je zastaraná.

Budúcnosť Ozbroyených síl na Slovensku – viac bezpečnosti za menej peňazí?

Odborná verejnosť vie, že v súčasnosti beží proces Strategického hodnotenia obrany, otázka však znie, čo tento proces doposiaľ priniesol, ukázal a či stál „zato“?

Strategické hodnotenie prebieha od septembra 2010. Niektoré veci sa analyzujú do detailov, pre niektoré problémy je vytvorený aspoň rámec a plán. Dnešné problémy vyplývajú aj zo záväzkov, ktoré vytvorila bývalá vláda, tieto záväzky sa musia „zaplátať“. Existujú oblasti, v ktorých nájdeme aj medzirezortná zhoda. Názory sa prelínajú v otázkach sociálneho systému pre vojakov, klientelizmu, potreby hľadania vnútorných rezerv, transformácie a racionalizácie štruktúr. Otázka je obranná infraštruktúra - sú potrebné tri letecké základne? Koľko potrebujeme výcvikových priestorov?

Od septembra minulého roku robí Ministerstvo obrany SHO a podľa predstaviteľov rezortu stratilo kontakt s reálnym životom. Štátny tajomník Ježovica sa podľa predstaviteľov MO v mnohých veciach mýli. Niektoré veci rieši MO do detailov a na tie ostatné má aspoň rámec. Sociálny systém vojakov pre budúcnosť – tam sa spája MO s Ministerstvom financií. Rovnako ako pri klientelizme, vnútorných rezervách a otázke transformácie štruktúr. Je potrebná racionalizácia štruktúr. Napríklad obranná infraštruktúra, skutočne potrebujeme tri letecké základne?

Áno, Strategické hodnotenie obrany je užitočný proces. Ministerstvo obrany dnes môže prísť na Ministerstvo financií a jasne povedať, aké prostriedky sú vykryté a aké nie. Urobila sa analýza všetkých zmlúv v rezorte, založil sa krízový manažment a financie sú pevne a zodpovedne v rukách vedenia rezortu. Napriek tomu sa dospelo k alarmujúcim výsledkom.

Dôležitý je aj spôsob komunikácie rezortu navonok. Verejnosť vníma informácie, ktoré sa k nej dostávajú o rezorte obrany. Na jednej strane sa hovorí o neefektívnom vynakladaní financií, na strane druhej sa spomína nedostatok financií.

Takéto protichodné informácie sa prenášajú do celkového vnímania rezortu. Vstup do NATO sme využili na získanie dôveryhodnosti a tento vstup nám pomohol prilákať investície a naštartovať ekonomiku.

Po vstupe do aliancie nás určité záväzky prestali zaujímať. Nechceli sme sa im jednoducho venovať. Omnoho viac sme sa sústredili na vnútroštátne priority, prevažne financie. Rezort obrany potrebuje kontinuitu a jasné pravidlá, ktoré sa nebudú meniť od vlády k vláde. Jedným z riešení je široká politická dohoda a prijatie zákona o naplňovaní nášho záväzku vynakladať 2% HDP na obranu.

Sú už teraz vidieť výsledky?

Finančný výbor NR SR pripravuje ústavný zákon o financovaní. Ekonomické predikcie do roku 2020 sú negatívne, otvárajú sa nožnice demografickej krivky. Každý rezort má dostať určité percento, avšak nemalo by sa výhradne pozerieť iba na percentá. 2% HDP nie sú to isté číslo na Slovensku a v Nemecku. Na rok 2011 má rezort dostať 770 mil. €, z toho 502 mil. € ide na personálne výdavky. V Čechách je toto číslo na úrovni 50% rozpočtu, u nás je to až 70%. Na rozvoj obrany (infraštruktúra, výzbroj, technika) ide iba 60 mil. €.

MO SR od roku 2003 prešlo obrovskou reformou, a preto teraz trpí. V rezorte je schodok 95 mil. € a

6000 dôchodcov, ktorí sa vyplácajú z účtov rezortu. Pri profesionálnej armáde je dôležité motivovať ľudí, aby zostali v jej v štruktúrach. 13 krajín NATO v roku 2009 zachovalo výšku rozpočtu na obranu, 8 krajín tieto rozpočty dokonca navýšilo. Na Slovensku sa rozpočet znížil o 26%, aj v politike by mal prevládnuť spravodlivý prístup k jednotlivým rezortom. Dôvodom pre takéto radikálne zníženie je aj fakt, že rezort v minulosti nešetril. V roku 2009 predstavoval deficit štátneho rozpočtu až 9%, aj preto prišlo k zníženiu. Dnes je rezort omnoho transparentnejší, ako bol v minulosti. Nič to však nemení na fakte, že stav v rezorte je alarmujúci.

Do diskusií o rozpočte by sa mali zapájať tí, ktorých sa to týka. Ak je na MO SR dôležitý vojak, práve on by mal mať posledné slovo v predkladaní. Pohľad MF SR je iný. Prečo prišlo v čase krízy k najväčšiemu škrtu práve v obrane? Možno percento HDP nie je správny ukazovateľ, možno by sa malo hovoriť o stabilnom číselnom vyjadrení rozpočtu obrany.

Dnes je Slovensko krajina s tretím najnižším rozpočtom na obranu. Ak klesneme pod jedno percento HDP, budeme predposlední. Za nami bude už iba Luxembursko. Dnešná realita ukazuje, že Slovensku chýba strategické myslenie a nevieme identifikovať naše potreby. Existujú nejaké záruky, že sa pri zmene vlády zachová kontinuita?

Často sa spomína že rezort obrany nekoná efektívne. Je však ťažké hovoriť o efektívnosti, ak sa neustále menia pravidlá pre rezort. Každému ministrovi boli krátené financie, najprv iba krátkodobo, neskôr prišlo k systémovým zásahom, ktoré ovplyvnili rezort dlhodobo. Dnešný stav je neefektívny a práve kvôli tomu sa realizuje SHO. MO potrebuje navýšiť rozpočet. Nemáme ozbrojené sily, ktoré by boli akcieschopne a silné, ale OS SR trápia sa v rozpočtovom a materiálnom deficite. Ministerstvo financií by sa malo pozerat' na MO aj ako na silného zamestnávateľa.

Mnohonárodná spolupráca, „smart defence“, „pooling and sharing“ sú pekne znejúce názvy, ale nie vždy je jasné čo všetko môžu znamenať. „Smart defence“ má byť jedno z riešení. Mnohonárodné riešenia sú málokedy lacnejšie. Ako by sme si napríklad predstavovali spoluprácu v oblasti nadzvukového letectva? S kým vieme urobiť spoločný nákup? Budeme mať spoločnú letku? Máme na to kapacity? Požiadame inú krajinu, aby nám zabezpečila vzdušný priestor? Ak áno, tak ktorú? Diskusia v rezorte obrany sa dá viesť aj abstraktne, alebo sa dá nahlas povedať, že rezort je skutočne poddimenzovaný.

Závěrečný komentár – Peter Terem

Vážené dámy, vážení páni.

Bol som oslovený organizátormi konferencie, aby som vystúpil v jej závere s určitým hodnotiacim komentárom. V nasledujúcich riadkoch sa preto pokúsím nielen sumarizovať, ale do určitej miery aj prvotne syntetizovať myšlienky, postoje, názory a stanoviská, ktoré tu dnes odzneli.

Predovšetkým je potrebné charakterizovať širšie (rozumej globálne) prostredie, v ktorom prebieha samotný proces strategického hodnotenia obrany. Vo viacerých vystúpeniach sa poukazovalo na zvýšenú dynamiku zmien globálneho medzinárodno-politického a bezpečnostného prostredia. Je evidentné, že sme opustili lineárnu vývojovú trajektóriu a sme svedkami rastúcej nelinearity, čoraz menšej a neistejšej miery predikovatelnosti budúceho vývoja. Sme svedkami postupnej zmeny štruktúry svetového politického systému.

Globálna finančná a hospodárska kríza podkopáva ekonomické pozície „Západu“ a zrejme definitívne posúva ekonomické ťažisko sveta na „Východ“. V niektorých vystúpeniach (napr. poslanca F. Šebeja) bol akcentovaný mocenský úpadok Európy, ktorý v súvislosti s ďalšími problémami v oblasti politickej, bezpečnostnej, hospodárskej a sociálnej rezultuje do množstva otázok nad budúcou stabilitou a kohéziou samotnej EÚ. Doc. J. Bátora upozornil na trojdimenzionálnu krízu Severoatlantickej aliance – krízu pravidiel, krízu identity a krízu zdrojov.

V tomto komplikovanom vonkajšom prostredí sa prijalo rozhodnutie o naštartovaní procesu prehodnocovania cieľov, priorít, ambícií a úloh v oblasti obrany a bezpečnosti SR. Vyššie uvedené globálne vývojové tendencie, a problémy z nich vyplývajúce, determinujú stúpajúce požiadavky na kvalitatívny posun vojenských spôsobilostí aj pre ozbrojenú silu v Slovenskej republike.

Aký je vlastne slovenský rámec, v ktorom sa realizuje samotný hodnotiaci proces?

Ako sme počuli vo viacerých vystúpeniach (minister obrany Ľ. Gaľko, štátny tajomník MZV SR M. Ježovica, prezident SAC R. Káčer, poslanec NR SR F. Šebej, náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR generál Ľ. Bulík), v prvom rade pred nami vyvstáva zásadná otázka vnímania bezpečnosti a obrany SR. Na zodpovednosť politikov a intelektuálnych elít pri vysvetľovaní, prečo je potrebná armáda pre štát a jeho občanov, upozornili viacerí z nich, pričom viackrát zdôraznili význam armády ako významný pilier štátnosti. R. Káčer upozornil na problém absencie strategického myslenia politických lídrov, ktorý má ďalekosiahle konsekvencie. Vyzdvihol potrebu neustálej kultivácie konsenzuálnej politiky. Tento apel rezultuje najmä v kontexte zamerania a cieľov SHO.

Základným predpokladom úspešnosti celého procesu je dosiahnutie vysokej úrovne dôvery a spolupráce všetkých zainteresovaných segmentov verejného života, ktorá môže viesť k dosiahnutiu komunikácie, v ktorej sa budú cítiť všetci víťazmi. Toto však asi nebude možné dosiahnuť bez zmeny zaužívaných a tradičných prístupov, bez určitého paradigmatického posunu vo vnímaní reality. Jasný apel smeruje k povzbudeniu väčšej iniciatívy a aktivity vojenských kruhov, ktorú spomenul náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, generál Ľ. Bulík, vo svojich „5P“ (personál, poslanie, peniaze, podpora verejnosti, pilier štátnosti).

Ako uvádza dôvodová správa (2011), cieľom strategického hodnotenia obrany SR je definovať politicko-strategický rámec pre dlhodobý rozvoj obranného potenciálu SR a ozbrojených síl, vrátane zabezpečenia stabilného zdrojového rámca, s ambíciou vyrovnania nerovnováhy medzi stanoveným rozsahom úloh a pridelovanými zdrojmi. Vo viacerých vystúpeniach však účastníci diskusie konštatovali, že bude potrebné rozvinúť pripravovaný materiál viac smerom k riešeniam a vyhnúť sa tak zužovaniu diskusie výhradne na financie. Samozrejme, je potrebné oceniť a vyzdvihnúť, že vedenie rezortu obrany má záujem o optimalizáciu ambícií/úloh vzhľadom na reálnu dostupnosť zdrojov (tento prístup by mohol byť inšpiráciou aj pre iné rezorty, ako napr. Ministerstvo školstva SR).

Z prebiehajúcej diskusie vyplynul dôležitý záver. Je potrebné opustiť predstavu, že navýšenie zdrojov automaticky povedie k zvyšovaniu kvality obranného potenciálu a spôsobilostí ozbrojených síl SR. Aj v tomto kontexte sa ukazuje význam a opodstatnenosť redefinovania poslania Ozbrojených síl SR pre podmienky druhej, príp. tretej dekády 21. storočia.

Vystúpenie námestníka ministra obrany ČR, J. Šedivého, poukázalo na nevyhnutnosť zbierania skúseností s realizáciou podobných procesov v zahraničí, ktoré môžu byť v mnohých aspektoch inšpirujúce. Proces plánovaných zásadných zmien musí byť sprevádzaný vytvorením účinných mechanizmov s nepretržitými funkčnými spätnými väzbami, efektívnym „controllingom“, vyhodnocovaním vhodne nastavených indikátorov v rámci stanoveného harmonogramu plnenia kľúčových systémových a štrukturálnych opatrení. Nevyhnutné je dôsledné zadefinovanie dopadov jednotlivých krokov a rizík, ktoré by mohli odkloniť celý proces od stanovených cieľov. Nel'ahká úloha spočíva predovšetkým v určení toho, čo je perspektívne a čo má zmysel rozvíjať, určenie oblastí, v ktorých je potrebné udržať existujúci stav a utlmiť, čo je prežitie a neperspektívne.

Ako spomenuli vo svojich vystúpeniach štátny tajomník, R. Ondrejcsák, a J. Bátora, určité riešenia je možné nachádzať aj prostredníctvom bilaterálnej spolupráce so susednými krajinami,

príp. v rámci regionálnych integračných štruktúr (viď príklad škandinávskych krajín).

Nemožno obísť ani v slovenských podmienkach často marginalizovanú oblasť rozvoja ľudských zdrojov, v ktorej bude potrebné apelovať na mimoriadne zodpovedný a senzitívny prístup rešpektujúc existujúcu inštitucionálnu pamäť a potenciál vzdelávacej infraštruktúry. Koncepčná politika v tejto oblasti môže priniesť významné benefity pre budúci rozvoj kvality v najširšom slova zmysle.

Cieľom konferencie o strategickom hodnotení obrany bolo zhodnotenie súčasného stavu rezortu, prezentácia čiastkových výsledkov procesu SHO a otvorenie diskusie o zdrojoch, spôsobilostiach a budúcnosti obrany SR. Takáto odborná diskusia slúži nie len ako prostriedok informovania širokej verejnosti o aktuálnom dianí v rezorte obrany, ale zároveň ako rozhodovací rámec orgánov verejnej správy. Jedným z kľúčových odkazov z dnešných diskusií by mohlo byť prehodnotenie základného hesla sprevádzajúceho SHO a to na „Ambície/úlohy verzus nové výzvy“. Pod týmto heslom by SHO nemohlo byť obvinené z úzkeho zamerania sa na problematiku zdrojov, ktorá by však zostala jednou z kľúčových výziev.

Význam dnešného odborného podujatia spočíva predovšetkým v tom, že vymedzuje názorovú orientáciu a vnímané potreby všetkých participantov, ako nevyhnutný predpoklad pre vytváranie trvalo udržateľného rozvoja Ozbrojených síl SR. Z tohto dôvodu je potrebné ďalej rozvíjať zmysluplnú spoluprácu decíznej sféry, vojenskej sféry, akademickej sféry a tretieho sektora. Slovanmi ministra obrany, L. Gaľka, našim spoločným cieľom by malo byť, aby Slovenská republika bola aj v budúcnosti spoľahlivým, dôveryhodným a zodpovedným partnerom pre našich spojencov.

Dovoľte mi v samotnom závere poďakovať Centru pre európske a severoatlantické vzťahy, Euroatlantickému centru a Slovenskej atlantickej komisii za prejavenú iniciatívu a úspešné usporiadanie dnešnej konferencie a hosťom za ich aktívnu účasť.